

Research article

Readiness in becoming dental public health officers of dental public health program graduates, academic year 2560 Sirindhorn College of Public Health Khon Kaen Province.

Woraya Maneelangga

Dentist, Senior Professional Level,
Sirindhorn College of Public
Health, KhonKaen Province

Ratchaneewan Poomsa-ad

Dentist, Senior Professional Level,
Sirindhorn College of Public
Health, KhonKaen Province

Abstract

This cross-sectional descriptive study aimed to explore the readiness in becoming dental public health officers of graduates of Bachelor of Public Health (Dental Public Health). The samples were 49 graduates of undergraduates students of Bachelor degree of Dental Public Health.

The results revealed that female graduated 85.7 %. The age of the sample was between 21 to 23 years old (mean = 22.04, SD = 0.61). In relation to the perception in the dental work role, the highest perceptions was fluoride application with the average score 4.40 (SD = 0.7), and followed by sealant application with the average score 4.38 (SD = 0.725). In the aspect of the readiness in the dental work role, the highest perception was oral clean-up for patients with gingivitis with the average score 4.28 (SD = 0.607), followed by plaque controlling 4.24 (SD = 0.657).

In perception of caring for elderly patients, the highest perception was the perception of oral cleansing tools for the elderly with the average score 4.14 (SD = 0.729), and followed by the guidance of using artificial teeth for the elderly with the average score 4.02 (SD = 0.714).

Keywords: perception; role

Corresponding author:

Woraya Maneelangga

E-mail : woraya14@hotmail.com

Received date: 25 July 2018

Revised date: 14 September 2018

Accepted date: 8 November 2018

บทความวิจัย (Research article)

ความพร้อมในบทบาทเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ของผู้สำเร็จการศึกษา
หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาทันตสาธารณสุข ปีการศึกษา 2560
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

วรา มณีลังกา

ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร
จังหวัดขอนแก่น

รัชนิวรรณ ภูมิสะอาด

ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร
จังหวัดขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความพร้อมในบทบาทเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต (ทันตสาธารณสุข) ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตหลักสูตร สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต (ทันตสาธารณสุข) ชั้นปีที่ 4 ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น จำนวน 49 คน

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 85.7 มีอายุตั้งแต่ 21 ถึง 23 ปี มีอายุเฉลี่ย 22.04 ปี (sd.= 0.61)

ด้านการรับรู้ ในบทบาทการทำงานด้านทันตสาธารณสุข พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยด้านการรับรู้มากที่สุดคือการให้ฟลูออไรด์เฉพาะที่ มีค่าเฉลี่ย 4.40 (sd.= 0.7) รองลงมาคือ การเคลือบหลุมร่องฟัน มีค่าเฉลี่ย 4.38 (sd.= 0.725)

ด้านความพร้อมในบทบาทการทำงานด้านทันตสาธารณสุข พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยด้านความพร้อมมากที่สุด คือการทำความสะอาดฟันทั้งปากในผู้ป่วยที่เหงือกอักเสบ 4.28 (sd.= 0.607) รองลงมาคือ การควบคุมแผ่นคราบจุลินทรีย์ 4.24 (sd.= 0.657)

ผู้รับผิดชอบบทความ:

วรา มณีลังกา

อีเมลล์ : woraya14@hotmail.com

วันที่ได้รับต้นฉบับ: 25 July 2018

วันที่แก้ไขบทความ: 14 September 2018

วันตอบรับบทความ: 8 November 2018

ด้านระดับความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความรู้มากที่สุด คือ ความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ทำความสะอาดช่องปากผู้สูงอายุ 4.14 (sd.= 0.729) รองลงมาคือ การแนะนำเรื่องฟันเทียมในผู้สูงอายุ 4.02 (sd.= 0.714)

คำสำคัญ (Key words) : การรับรู้; บทบาทหน้าที่ ; ทันตภิบาล; ทันตสาธารณสุข

บทนำ

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เป็นสถาบันการศึกษาในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อผลิตบุคลากรทางสาธารณสุข ให้มีคุณภาพ มีศักยภาพในการดูแลสุขภาพประชาชน มีพันธกิจสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การผลิตพัฒนาและกำลังคนสาธารณสุขเพื่อระบบสุขภาพของชุมชนและประเทศ สร้างองค์ความรู้และบริการวิชาการด้านสุขภาพเพื่อนำพาชุมชนสู่สังคมอุดมปัญญาสุขภาวะพัฒนาวิทยาลัยให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งการเรียนรู้ระดับชั้นนำ สร้างเสริมและสนับสนุนการทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางด้านภูมิปัญญา ทางสุขภาพของท้องถิ่น โดยพันธกิจการผลิตและพัฒนาบุคลากร ได้เน้นการสร้างคนให้ คิดเป็น ทำเป็น และมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ปัจจุบันมีทันตภิบาลที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว 4 หลักสูตร ได้แก่

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาสารณสุขศาสตร์(ทันตสาธารณสุข) หลักสูตรก่อนปี 2550
2. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาสารณสุขศาสตร์(ทันตสาธารณสุข) หลักสูตรปรับปรุงปี 2550
3. สาขาสารณสุขศาสตร์บัณฑิต ต่อเนื่อง
4. สาขาสารณสุขศาสตร์บัณฑิต สาขาทันตสาธารณสุข หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2554 และในปีการศึกษา 2560 นั้นจะได้เริ่มใช้หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2560 ภาควิชาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น รับผิดชอบผลิตทันตบุคลากรเพื่อสนองความต้องการของประเทศ จึงต้องมีพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง มีการเรียนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมหล่อหลอมให้บัณฑิต พร้อมทั้งจะให้บริการแก่ประชาชนอย่างมีคุณภาพ ผู้วิจัยจึง สนใจสำรวจความพร้อมในบทบาทเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรสาขาสารณสุขศาสตร์บัณฑิต (ทันตสาธารณสุข) ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เพื่อนำผลการสำรวจพัฒนาการเรียนการสอนมาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขมาปรับปรุงการเรียนการสอนและนำไปสู่การพัฒนาการเรียนของนิสิตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจการรับรู้และความพร้อมในบทบาทเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตร สาขาสารณสุขศาสตร์บัณฑิต (ทันตสาธารณสุข) ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

นำผลการสำรวจพัฒนาการเรียนการสอนมาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและนำไปสู่การพัฒนาการเรียนของนิสิตต่อไป

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง (Crossectional Survey research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างใช้ประชากรคือ นิสิตหลักสูตร สาธารณสุขศาสตร์บัณฑิต (ทันตสาธารณสุข) ชั้น ปีที่ 4 ที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น จำนวน 49 คน ซึ่งใช้หลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์บัณฑิต สาขาทันตสาธารณสุข หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 ในการจัดการเรียนการสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามความพร้อมในบทบาทเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตร สาธารณสุขศาสตร์บัณฑิต (ทันตสาธารณสุข) ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่นโดยมีการพัฒนาแบบสอบถามมาจาก ระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยบุคคลซึ่งกระทรวง ทบวง กรม กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นหรือสภาภาษีไทย มอบหมาย ให้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559¹ มีการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ กับนิสิตหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์บัณฑิต (ทันตสาธารณสุข) ชั้นปีที่ 4 ที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น จำนวน 10 คน ก่อนเก็บรวบรวมข้อมูลจริง นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้มาหาความเที่ยง (reliability) ได้ค่าความเที่ยง = 0.81 จึงจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำไปวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

- ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- โดยใช้เกณฑ์การจัดกลุ่ม และแปลความหมายค่า เฉลี่ยโดยมีเกณฑ์ดังนี้ ²
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 -5.00 หมายความว่า มากที่สุด
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49 หมายความว่า มาก
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49 หมายความว่า ปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50-2.49 หมายความว่า น้อย
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00- 1.49 หมายความว่า น้อยที่สุด

ผลการศึกษา

ดำเนินการศึกษาในกลุ่มประชากรคือนิสิตหลักสูตร สาธารณสุขศาสตร์บัณฑิต (ทันตสาธารณสุข) ชั้นปีที่4 ที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2560 ทั้งหมด 49 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 85.7 มีอายุตั้งแต่ 21 ถึง 23 ปี มีอายุเฉลี่ย 22.04 ปี การมีชีวิตอยู่ของบิดาและมารดา พบว่าส่วนใหญ่ยังมีชีวิตอยู่ 47 คน คิดเป็นร้อยละ 95.9 ค่าใช้จ่ายที่ท่านได้รับต่อเดือนค่าเฉลี่ย 8,048.98 บาท (SD.= 3,420.5) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้สำเร็จการศึกษา (n =49 คน)

	ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.เพศ	ชาย	7	14.3
	หญิง	42	85.7
2.อายุ	ค่าเฉลี่ย 22.04 ปี SD. 0.61 Minimum = 21 Maximum = 23		
3.การมีชีวิตอยู่ของบิดา	ยังมีชีวิต	47	95.9
	เสียชีวิต	2	4.1
4.การมีชีวิตอยู่ของมารดา	ยังมีชีวิต	47	95.9
	เสียชีวิต	2	4.1
5.จำนวนพี่น้องทั้งหมด(รวมตัวท่านด้วย)			
	1 คน	8	16.3
	2 คน	31	63.3
	3 คน	7	14.0
	4 คน	3	6.0
6. ท่านเป็นบุตรลำดับที่			
	บุตรลำดับที่ 1	27	55.1
	บุตรลำดับที่ 2	22	44.9
7.ค่าใช้จ่ายที่ท่านได้รับต่อเดือน			
	800-3,000 บาท	3	6.12
	3,001 - 6,000บาท	13	26.53
	6,001-9,000 บาท	16	32.65
	9,001-12,000 บาท	14	28.57
	12,001-15,000 บาท	2	4.08
	15,001-20,000 บาท	1	2.04
	ค่าเฉลี่ย 8,048.98 บาท ปี SD. = 3,420.5 Minimum = 800 Maximum = 20,000		

การรับรู้ และ ความพร้อมในบทบาทการทำงานด้านทันตสาธารณสุข

ด้านการรับรู้ ในบทบาทการทำงานด้านทันตสาธารณสุข พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยด้านการรับรู้มากที่สุดคือ การให้ฟลูออไรด์เฉพาะที่ มีค่าเฉลี่ย 4.40 (sd.= 0.7) แปลผล การรับรู้ระดับมาก รองลงมาคือ การเคลือบหลุมร่องฟัน มีค่าเฉลี่ย 4.38 (sd.= 0.725) แปลผล การรับรู้ระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยด้านการรับรู้น้อยที่สุดคือ นำความรู้ทางระบาดวิทยาและสังคมวิทยาามาวิเคราะห์ สภาวะสุขภาพ และสุขภาพช่องปากของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.88 (sd.= 0.689) แปลผล การรับรู้ระดับมาก รองลงมาคือ การให้การปฐมพยาบาลสำหรับผู้ป่วย มีค่าเฉลี่ย 3.92 (sd.= 0.634) แปลผล การรับรู้ระดับมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้บทบาทหน้าที่การทำงานด้านทันตสาธารณสุข
(n =49 คน)

บทบาทหน้าที่	ระดับของการรับรู้										
	น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด		ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1.ส่งเสริมสุขภาพช่องปาก											
1.1 กระตุ้นให้ประชาชนเพิ่มความสามารถในการควบคุมและพัฒนาสุขภาพของตนเอง			4	8.2	32	65.3	13	26.5	4.18	0.560	มาก
1.2 นำความรู้ทางระบาดวิทยาและสังคมวิทยามาวิเคราะห์สภาวะสุขภาพ และสุขภาพช่องปากของชุมชน	1	2	12	24.5	28	57.1	8	16.3	3.88	0.689	มาก
1.3 วิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมสุขภาพช่องปาก			9	18.4	28	57.1	12	24.5	4.06	0.652	มาก
1.4 วางแผนและดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพช่องปากบนพื้นฐาน องค์ความรู้ทางวิชาการ ร่วมกับสภาพความเป็นจริงทางสังคมของชุมชน			7	14.3	30	61.2	12	24.5	4.10	0.614	มาก
1.5 ติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพ โดยใช้ความรู้การมีส่วนร่วมของชุมชน			10	20.4	28	57.1	11	22.4	4.02	0.654	มาก
1.6 สื่อสารให้ชุมชนรับรู้ เข้าใจ และปฏิบัติตามเพื่อดูแลสุขภาพช่องปากได้	1	2	6	12.2	27	55.1	15	30.6	4.14	0.700	มาก
1.7 ส่งเสริมให้ชุมชนดูแลสุขภาพของตนเอง มากกว่าการให้ผู้อื่นมาดูแล			5	10.2	28	57.1	16	32.7	4.22	0.616	มาก
1.8 เพิ่มศักยภาพในการดูแลสุขภาพช่องปาก ของบุคคล ครอบครัวและชุมชน			5	10.2	35	71.4	9	18.4	4.08	0.528	มาก
2. ป้องกันโรคในช่องปาก											
2.1 ประเมินภาวะเสี่ยง วินิจฉัย คัดกรองผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคในช่องปากและส่งต่อผู้ป่วย			5	10.2	31	63.3	13	26.5	4.16	0.584	มาก
2.2 มาตรการทางทันตกรรมป้องกัน											
2.2.1 การควบคุมแผ่นคราบจุลินทรีย์			5	10.2	24	49	20	40.8	4.32	0.653	มาก
2.2.2 การให้ฟลูออไรด์เฉพาะที่			6	12.2	18	36.7	25	51	4.40	0.700	มาก
2.2.3 การเคลือบหลุมร่องฟัน	1	2	4	8.2	20	40.8	24	49	4.38	0.725	มาก
2.3 ประยุกต์หลักจิตวิทยาเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก ในระดับบุคคลและครอบครัว			7	14.3	30	61.2	12	24.5	4.10	0.614	มาก

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้บทบาทหน้าที่การทำงานด้านทันตสาธารณสุข
(n =49 คน) (ต่อ)

บทบาทหน้าที่	ระดับของการรับรู้										
	น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด		ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
3. การรักษาโรคในช่องปาก											
3.1 งานทันตกรรมคัดกรอง											
3.1.1 การอุดฟันน้ำนมที่ผุไม่ถึงโพรงประสาท และ รอยผุไม่ลึกซึ้ง			9	18.4	28	57.1	12	24.5	4.06	0.652	มาก
3.1.2 การอุดฟันแท้ที่ผุไม่ถึงโพรงประสาท และ รอยผุ ไม่ลึกซึ้ง			10	20.4	23	46.9	16	32.7	4.12	0.718	มาก
3.1.3 การอุดฟันชั่วคราวเพื่อการส่งต่อ ด้วยวัสดุอุดชั่วคราว			12	24.5	27	55.1	10	20.4	3.96	0.669	มาก
3.2 งานดูแลสภาวะปริทันต์											
3.2.1 การควบคุมแผ่นคราบจุลินทรีย์			5	10	25	51	19	38.8	4.30	0.647	มาก
3.2.2 การอุดฟันน้ำลาย	2	4.1	4	8.2	22	44.9	21	42.9	4.28	0.784	มาก
3.2.3 การทำความสะอาดฟันทั้งปากในผู้ป่วยที่เหงือกอักเสบ	1	2	4	8.2	23	46.9	21	42.9	4.32	0.713	มาก
3.3 งานทันตศัลยกรรม											
3.3.1 การถอนฟันน้ำนมที่ขึ้นปกติ โดยการฉีดยาชาเฉพาะที่			3	6.1	29	59.2	17	34.7	4.30	0.580	มาก
3.3.2 การช่วยเหลือเบื้องต้น เพื่อการส่งต่อเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน มีภาวะแทรกซ้อน จากการให้บริการทันตกรรม			5	10.2	32	65.3	12	24.5	4.16	0.584	มาก
3.3.3 การจ่ายยาตามบัญญัติยาสูสุขภาพชุมชน			6	12.2	35	71.4	8	16.3	4.04	0.533	มาก
4. การให้บริการอื่น ๆ											
4.1 การให้การปฐมพยาบาลสำหรับผู้ป่วย			12	24.5	29	59.2	8	16.3	3.92	0.634	มาก
4.2 การป้องกันและควบคุมการแพร่เชื้อในหน่วยบริการทันตกรรม			8	16.3	30	61.2	11	22.4	4.06	0.620	มาก

ด้านความพร้อมในบทบาทการทำงานด้านทันตสาธารณสุข พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยด้านความพร้อมมากที่สุดคือ การทำความสะอาดฟันทั้งปากในผู้ป่วยที่เหงือกอักเสบ มีค่าเฉลี่ย 4.28 (sd.= 0.607) แปลผล ความพร้อมระดับมาก รองลงมาคือ การควบคุมแผ่นคราบจุลินทรีย์ มีค่าเฉลี่ย 4.24 (sd.= 0.657) แปลผล ความพร้อมระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยด้านความพร้อมน้อยที่สุดคือ การให้การปฐมพยาบาลสำหรับผู้ป่วย มีค่าเฉลี่ย 3.68 (sd.= 0.713) แปลผล ความพร้อมระดับมาก รองลงมาคือ การจ่ายยาตามบัญญัติยาสูญสุขภาพชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.74 (sd.= 0.633) แปลผล ความพร้อมระดับมาก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของระดับความพร้อมในการทำงานด้านทันตสาธารณสุข (n=49 คน)

ระดับความพร้อม											S.D.	แปลผล
ระดับความพร้อม								มากที่สุด		ค่าเฉลี่ย		
น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด						
จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ					
1.ส่งเสริมสุขภาพช่องปาก												
1.1 กระตุ้นให้ประชาชนเพิ่มความสามารในการควบคุมและพัฒนาสุขภาพ ของตนเอง												
	1	2	13	26.5	30	61.2	6	12.2	3.86	0.606	มาก	
1.2 นำความรู้ทางระบาดวิทยาและสังคมวิทยามาวิเคราะห์สภาวะสุขภาพ และสุขภาพช่องปากของชุมชน												
	1	2	14	28.6	31	63.3	3	6.1	3.74	0.600	มาก	
1.3 วิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมสุขภาพช่องปาก												
			13	26.5	32	65.3	4	8.2	3.82	0.560	มาก	
1.4 วางแผนและดำเนินแผนโครงการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก บนพื้นฐาน องค์ความรู้ทางวิชาการ ร่วมกับสภาพความเป็นจริงทางสังคมของชุมชน												
			15	30.6	25	51	9	18.4	3.88	0.689	มาก	
1.5 ติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพ โดยใช้ความรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชน												
			12	24.5	32	65.3	5	10.2	3.86	0.572	มาก	
1.6 สื่อสารให้ชุมชนรับรู้ เข้าใจ และปฏิบัติตนเพื่อดูแลสุขภาพช่องปากได้												
	1	2	7	14.3	32	65.3	9	18.4	4.00	0.639	มาก	
1.7 ส่งเสริมให้ชุมชนดูแลสุขภาพของตนเอง มากกว่าการให้ผู้อื่นมาดูแล												
	1	2	11	22.4	28	57.1	9	18.4	3.92	0.695	มาก	
1.8 เพิ่มศักยภาพในการดูแลสุขภาพช่องปาก ของบุคคล ครอบครัว และชุมชน												
			11	22.4	31	63.3	7	14.3	3.90	0.614	มาก	
2. ป้องกันโรคในช่องปาก												
2.1 ประเมินภาวะเสี่ยง วินิจฉัย คัดกรองผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคในช่องปากและส่งต่อผู้ป่วย												
			10	20.4	29	59.2	10	20.4	4.00	0.639	มาก	
2.2 มาตรการทางทันตกรรมป้องกัน												
2.2.1 การควบคุมแผ่นคราบจุลินทรีย์												
	1	2	7	14.3	24	49	17	34.7	4.16	0.738	มาก	
2.2.2 การให้ฟลูออไรด์เฉพาะที่												
	1	2	8	16.3	20	40.8	20	40.8	4.20	0.782	มาก	
2.2.3 การเคลือบฟลูออไรด์												
	1	2	8	16.3	20	40.8	20	40.8	4.20	0.782	มาก	
2.3 ประยุกต์หลักจิตวิทยาเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ช่องปาก ในระดับบุคคลและครอบครัว												
	1	2	12	24.5	28	57.1	8	16.3	3.86	0.700	มาก	

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของความพร้อมในการทำงานด้านทันตสาธารณสุข (n=49 คน) (ต่อ)

บทบาทหน้าที่	ระดับความพร้อม											S.D.	แปลผล
	น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด		ค่าเฉลี่ย				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
3. การศึกษาโรคในช่องปาก													
3.1 งานทันตกรรมคัดกรอง													
3.1.1 การอุดฟันหน้าคนที่ผู้ไม่ตั้งใจโพรงประสาท และรอยยิ้มไม่เข้ากัน	2	4.1	13	26.5	24	49	10	20.4	3.86	0.783	มาก		
3.1.2 การอุดฟันหน้าคนที่ผู้ไม่ตั้งใจโพรงประสาท และรอยยิ้มไม่เข้ากัน	2	4.1	11	22.4	22	44.9	14	28.6	3.98	0.820	มาก		
3.1.3 การอุดฟันชั่วคราวเพื่อการส่งต่อ ด้วยวัสดุชั่วคราว	1	2	14	28.6	24	49	10	20.4	3.88	0.746	มาก		
3.2 งานดูแลสภาวะปริทันต์													
3.2.1 การควบคุมแผ่นคราบจุลินทรีย์			6	12.2	26	53.1	17	34.7	4.24	0.657	มาก		
3.2.2 การขูดหินน้ำลาย	1	2	4	8.2	28	57.1	16	32.7	4.22	0.679	มาก		
3.2.3 การทำความสะอาดฟันทั้งปากในผู้ป่วยที่เหงือกอักเสบ			4	8.2	28	57.1	17	34.7	4.28	0.607	มาก		
3.3 งานทันตศัลยกรรม													
3.3.1 การถอนฟันหน้าคนที่ขึ้นปกติ โดยการฉีดยาเฉพาะที่			11	22.4	24	49	14	28.6	4.08	0.724	มาก		
3.3.2 การช่วยเหลือเบื้องต้น เพื่อการส่งต่อเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน มีภาวะแทรกซ้อน จาก การให้บริการทันตกรรม			16	32.7	26	53.1	7	14.3	3.84	0.681	มาก		
3.3.3 การจ่ายยาตามบัญชียาสุขภาพชุมชน	1	2	14	28.6	30	61.2	4	8.2	3.74	0.633	มาก		
4. การให้บริการอื่น ๆ													
4.1 การให้การปฐมพยาบาลสำหรับผู้ป่วย	2	4.1	16	32.7	26	53.1	5	10.2	3.68	0.713	มาก		
4.2 การป้องกันและควบคุมการแพร่เชื้อในทางบริการทันตกรรม			11	22.4	29	59.2	9	18.4	3.94	0.652	มาก		

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

ด้านการรับรู้ ในบทบาทการทำงานด้านทันตสาธารณสุข พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยด้านการรับรู้มากที่สุดคือการให้ฟลูออไรด์เฉพาะที่ มีค่าเฉลี่ย 4.40 (sd.= 0.7) รองลงมาคือ การเคลือบหลุมร่องฟัน มีค่าเฉลี่ย 4.38 (sd.= 0.725) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยด้านการรับรู้น้อยที่สุดคือ นำความรู้ทางระบาดวิทยาและสังคมวิทยาามาวิเคราะห์สภาวะสุขภาพ และสุขภาพช่องปากของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.88 (sd.= 0.689) รองลงมาคือ การให้การปฐมพยาบาลสำหรับผู้ป่วย มีค่าเฉลี่ย 3.92 (sd.= 0.634) ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาในหลักสูตรหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2554 ไม่มีรายวิชาการปฐมพยาบาล แต่ใช้การจัดโครงการอบรมวิชาการปฐมพยาบาลแทน แต่ในหลักสูตรใหม่ พ.ศ.2560 ได้บรรจุรายวิชาการปฐมพยาบาลในแผนการศึกษา

ด้านความพร้อมในบทบาทการทำงานด้านทันตสาธารณสุข พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยด้านความพร้อมมากที่สุดคือการทำความสะอาดฟันทั้งปากในผู้ป่วยที่เหงือกอักเสบ มีค่าเฉลี่ย 4.28 (sd.= 0.607) รองลงมาคือ การควบคุมแผ่นคราบจุลินทรีย์ มีค่าเฉลี่ย 4.24 (sd.= 0.657) สอดคล้องกับการศึกษาบทบาทหน้าที่และความก้าวหน้าของทันตภิบาล กรณีศึกษาที่ปฏิบัติงานในเขตสุขภาพที่ 7² ที่ว่าหมวดการจัดบริการทันตกรรมป้องกันโดยเลือกรูปแบบการให้บริการทันตกรรมป้องกันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ได้แก่ การใช้ฟลูออไรด์ทั้งเฉพาะที่และทางระบบ การเคลือบหลุมร่องฟัน การใช้สารเคมีในงานทันตกรรมป้องกัน การฝึกทักษะในการควบคุมคราบจุลินทรีย์ มีค่าเฉลี่ย 4.63 (sd.= 0.75) แปลผล ปฏิบัติเป็นประจำ และสอดคล้องกับสมรรถนะ เมื่อเสร็จสิ้นการศึกษาในชุดวิชา ทันตกรรมคลินิกผสมผสาน 2³ ผู้เรียนจะเกิดสมรรถนะมีทักษะในการดำเนินมาตรการทางทันตกรรมป้องกัน (เช่น การควบคุมแผ่นคราบจุลินทรีย์ การให้ฟลูออไรด์เฉพาะที่และทางระบบ การเคลือบหลุมร่องฟันและการใช้วัสดุอื่นๆ เพื่อการป้องกัน เป็นต้น) และสามารถเลือกใช้มาตรการดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับบุคคล ครอบครัวและชุมชน สามารถดูแลสภาวะปริทันต์ควบคุมแผ่นคราบจุลินทรีย์ ขูดหินน้ำลายและทำความสะอาดฟันทั้งปากในผู้ป่วยที่มีสภาวะเหงือกอักเสบระดับน้อยถึงปานกลาง และสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมเพื่อการทำงานของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น⁴ ที่พบว่า ด้านความรู้รายด้านความสามารถเฉพาะสาขาอยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาหรือติดตามข้อมูลเพิ่มเติมจากนิสิต หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2554 ที่เหลือจำนวน 2 รุ่นที่ยังไม่ได้ศึกษาว่าจะมีความพร้อมเพิ่มขึ้นหรือไม่หลังจากที่ได้เพิ่มเติมส่วนที่ขาดแล้ว
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามข้อมูลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ด้วย หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2554 ว่าต้องการเพิ่มเติมความรู้ด้านใดและจัดบริการวิชาการเพื่อสนับสนุน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง ความพร้อมในบทบาทเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตร สาธารณสุขศาสตร์บัณฑิต (ทันตสาธารณสุข) ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยการสาธารณสุข สิรินคร จังหวัดขอนแก่น สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจาก ท่านเหล่านี้

ขอขอบพระคุณ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ที่ได้ให้การสนับสนุนและให้ทุนการทำวิจัย ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คุณประโยชน์ที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ จะเกิดผลดีต่อการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ขอขอบคุณความดีให้แก่ บิดา มารดา ครู-อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

1. ทันตแพทยสภา. **ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยบุคคลซึ่งกระทรวง ทบวง กรม กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่น หรือสภาภาษีอากร ไทย มอบหมายให้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559.** [ออนไลน์]2561 [อ้างเมื่อ 26 พฤษภาคม 2561] จาก <http://dentalcouncil.or.th/pdf/porobo12.pdf>
2. รัชนีวรรณ ภูมิสะอาด, วรยา มณีลังกา. การศึกษาบทบาทหน้าที่และความก้าวหน้าของทันตภิบาล กรณีศึกษาที่ปฏิบัติงานในเขตสุขภาพที่ 7. **วารสารทันตภิบาล.** 2560;29(1):57-70.
3. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดสุพรรณบุรี. **คู่มือปฏิบัติการคลินิกทันตกรรม ทันตกรรมคลินิกผสมผสาน 2** สำหรับนักศึกษาหลักสูตร สาธารณสุขศาสตร์บัณฑิตสาขาทันตสาธารณสุข ชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560.
4. อภิญา ยูทอชาวิทย์ , วีระชาติ ยูทอชาวิทย์. การศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมเพื่อการทำงาน ของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์บัณฑิต สาขาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น. **วารสารทันตภิบาล.** 2560;29(1):101-121.